

عدالتِ حلّ مسئله در آراء دادگاه‌های کیفری ایران

دکتر علی عزیزی

رئیس شعبه دادگاه کیفری تهران و مدرس دانشگاه

تقدیم بہ:

ارواحِ طیّہ شہداء و پدر و مادر عزیزم؛

ہمسفر مہربانم « فریسا » و دختر نازنینم « زہرا ».

فهرست مطالب

فهرست نکات آراء.....	۱۳
جدول تفصیلی مشخصات آراء.....	۱۷
درآمد.....	۲۱
الف) چیستی عدالت حلّ مسئله.....	۲۱
ب) وضعیت نظام قضایی ایران در ارتباط با رویکرد حلّ مسئله.....	۲۳
پ) انگیزه نویسنده از صدور، گردآوری و تحلیل آراء مسئله محور.....	۲۴
ت) هدف کتاب.....	۲۶
ث) ساختار و روش استفاده از کتاب.....	۲۶
ج) سپاس‌گزاری.....	۲۸
فصل اول: آراء حلّ مسئله با رویکرد درمان دادگاه‌مدار.....	۳۱
رأی شماره ۱: درمان متهم نوجوان مبتلا به اختلال روان‌شناختی اسکیزو افکتیو.....	۳۲
بخش اول: شرح جریان پرونده و مقدمه رأی.....	۳۳
الف) مشخصات هویتی طرفین و موضوع اتهام.....	۳۳
ب) نحوه وقوع جرم.....	۳۴
پ) اقدامات دادرسی در مرحله تحقیقات مقدماتی.....	۳۴
ت) اقدامات قضایی - تشخیصی دادگاه.....	۳۵
ث) اظهارات متهم در دادرسی و دادگاه.....	۳۵
ج) اظهارات وکیل تسخیری متهم در دادرسی و دادگاه.....	۳۵

۶ □ عدالت حل مسئله در آراء دادگاه‌های کیفری ایران

- چ) اظهارات مادر متهم در جلسه دادرسی ۳۶
- ح) خلاصه پرونده شخصیت متهم ۳۶
- خ) نظریه مشورتی مشاور دادگاه اطفال ۳۷
- د) نظریه روان‌شناس منتخب دادگاه و نتیجه آزمون MMPI ۳۷
- د-۱) توصیف متهم ۳۷
- د-۲) نمره آزمودنی در «مقیاس‌های روایی» چهارگانه و تحلیل روان‌شناس ۳۸
- د-۳) نمره آزمودنی در «مقیاس‌های بالینی» ده‌گانه و تحلیل روان‌شناس ۳۹
- د-۴) نظریه ۴۰
- د-۵) معرفی کتاب ۴۱
- بخش دوم: استدلال قضایی دادگاه و اسباب موجهه رأی (جهت موضوعی و قانونی) ۴۱
- الف) بررسی صلاحیت دادگاه کیفری دو در رسیدگی به جرم متهم نوجوان ۴۱
- ب) شیوه و الزامات دادرسی جرایم نوجوانان در دادگاه کیفری دو ۴۲
- پ) رویکرد حل مسئله و مشارکتی در اتخاذ تصمیم قضایی ۴۲
- ت) تحلیل دفاعیات وکیل تسخیری ۴۳
- ث) تحلیل پرونده شخصیت متهم ۴۴
- ج) تحلیل نظریه مشورتی مشاور دادگاه ۴۵
- چ) دلایل اثباتی وقوع جرم ۴۶
- بخش سوم: توجیه نوع و میزان کیفر و دستورات مسئله‌محور دادگاه ۴۶
- الف) رکن قانونی جرم ارتكابی توسط متهم نوجوان ۴۶
- ب) اوصاف مشدده و مخففه مؤثر در مجازات ۴۷
- پ) توجیه نوع و میزان کیفر اصلی متهم نوجوان ۴۸
- ت) توجیه تعلیق اجرای «بخشی» از مجازات اصلی و صدور دستورات اصلاحی -
درمانی ۵۱
- ث) محاسبه سابقه بازداشت قبلی در کانون از مدت خدمات عمومی رایگان ۵۱
- بخش چهارم: نتیجه و منطوق رأی دادگاه ۵۳
- بخش پنجم: تصمیمات اصلاحی، درمانی و حمایتی دادگاه ۵۴
- الف) عدم امکان به‌کارگیری برخی نهادهای اصلاحی - ارفاقی ۵۴

فهرست مطالب □ ۷

- ب) صدور قرار تعلیقِ مراقبتیِ اجرای یک‌سوم از مجازات ۵۴
- پ) دستوراتِ ضمنِ قرار تعلیقِ اجرای مجازات ۵۵
- پ - ۱) مطالعه کتاب ۵۵
- پ - ۲) انجام خدمت سربازی ۵۵
- پ - ۳) مراجعه به کلینیکِ تخصصیِ درمانی و توان‌بخشی نظام مافی ۵۶
- ت) توجیه نوع دستوراتِ اصلاحی-درمانیِ ضمنِ قرار تعلیق ۵۶
- ث) تصمیمِ حمایتیِ دادگاه ۵۷
- بخش ششم: تذکرات و ضمانت‌اجرای رأی و نکات اجرایی ۵۷
- الف) تذکراتِ دادگاه به محکوم‌علیه ۵۷
- ب) تکالیفِ قاضی محترم اجرای احکام کیفری ۵۸
- پ) نکات مربوط به نحوه اجرای رأی ۵۹
- ت) میزان مجازات قابل اجرا ۵۹
- بخش هفتم: پیشنهادهای اصلاحیِ دادگاه به دستگاه قضایی و قانون‌گذار ۶۰
- پیشنهاد اول: استقرار شعبه‌ای از محاکم کیفری دو در مجتمع قضایی اطفال و نوجوانان ۶۰
- پیشنهاد دوم: در دسترس بودن روان‌شناس و روانپزشک در دادرسی اطفال ۶۱
- پیشنهاد سوم: بهره‌گیری از «سیستم مدیریت اطلاعات» جهت تنظیم «راهنمای روش شناختی» آنلاین ۶۱
- پیشنهاد چهارم: اصلاح سیستم مدیریت پرونده قضایی (CMS) ۶۲
- پیشنهاد پنجم: اصلاح قوانین اطفال جهت قابلیت اعمال تمامی نهادهای اصلاحی - ارفاقی ۶۳
- پیشنهاد ششم: آسان‌سازی قوانین در زمینه محاسبه و صدور رأی ۶۳
- وضعیت تجدیدنظر و بازنگری در رأی ۶۴
- بخش هشتم: فهرست قوانین، اسناد و کنوانسیون‌های مورد استناد، اشاره یا مرتبط ۶۴
- الف) مقررات و اسناد داخلی ۶۴
- ب) اسناد بین‌المللی ۶۵
- شرح و تحلیل رأی شماره ۱ ۶۶

۸ □ عدالت حل مسئله در آراء دادگاه‌های کیفری ایران

- رأی شماره ۲: درمان «شاکی» مبتلا به اختلال روانی و جنسی ۷۸
- بخش اول: شرح جریان پرونده و مقدمه رأی ۷۸
- الف) مشخصات هویتی طرفین، موضوع اتهام و نحوه وقوع جرم ۷۸
- ب) خلاصه اظهارات شاکی ۷۹
- پ) خلاصه اظهارات متهمه ۸۰
- ت) خلاصه برخی از پرونده‌های متعدد کیفری، حقوقی و خانواده مطروحه بین طرفین ۸۰
- ث) اقدامات تشخیصی دادگاه درخصوص بیماری طرفین و تأثیر آن بر ایجاد اختلافات متعدد ۸۴
- ج) اولین تصمیم دادگاه ۸۵
- چ) نظر روانپزشک اول معالج شاکی ۸۵
- ح) نظر روانپزشک دوم معالج شاکی ۸۶
- خ) دومین تصمیم دادگاه ۸۷
- د) نظر بیمارستان رازی در مورد شاکی ۸۷
- ذ) نظریه اداره پزشکی قانونی در مورد متهمه ۸۸
- ر) سومین تصمیم دادگاه ۸۸
- بخش دوم: توجیهات دادگاه در اتخاذ رویکرد درمانی ۸۸
- مرحله اول: مبانی «فلسفی» و «قانونی» کاربست رویکرد حل مسئله و اقدامات درمانی در پرونده کیفری ۸۸
- مرحله دوم: رضایت آگاهانه طرفین به ورود به رویکرد حل مسئله و درمانی ۹۰
- مرحله سوم: تشخیص صحیح مشکل و ارتباط آن با وقوع جرم ۹۱
- مرحله چهارم و پنجم: درمان و تصمیمات نهایی پس از دوره درمانی ۹۱
- شرایط و محدودیت‌های اتخاذ تصمیمات درمانی در رأی نهایی و راهکار پیشنهادی ۹۲
- بخش سوم: نتیجه و منطوق رأی دادگاه ۹۳
- شرح و تحلیل رأی شماره ۲ ۹۴
- رأی شماره ۳: درمان متهم مبتلا به اسکیزوفرنی ۹۹

فهرست مطالب □ ۹

بخش اول: شرح جریان پرونده و مقدمه رأی.....	۱۰۰
الف) مشخصات هویتی طرفین، موضوع اتهام و نحوه وقوع جرم.....	۱۰۰
ب) اولین تصمیم دادگاه؛ تعیین وقت دادرسی و احضار شهود.....	۱۰۱
پ) اظهارات «شاکیه» و «شهود» در دادسرا و اولین جلسه دادگاه.....	۱۰۱
ت) اظهارات «متهم» در دادسرا و اولین جلسه دادرسی دادگاه.....	۱۰۲
ث) دومین تصمیم دادگاه؛ بازداشت متهم و اعزام به پزشکی قانونی.....	۱۰۳
ج) اقدامات ضابطان؛ عدم توفیق در اجرای دستور دادگاه.....	۱۰۳
چ) سومین تصمیم دادگاه؛ آزادی متهم و تعهد بستگان به همکاری.....	۱۰۴
ح) متن استعلام دادگاه از پزشکی قانونی.....	۱۰۴
خ) نظریه اول پزشکی قانونی.....	۱۰۴
د) نظریه دوم پزشکی قانونی.....	۱۰۵
ذ) چهارمین تصمیم دادگاه؛ بستری متهم در بیمارستان روانپزشکی.....	۱۰۵
ر) پنجمین تصمیم دادگاه؛ درخواست نظریه تخصصی روانپزشکی.....	۱۰۶
ز) نظریه سوم پزشکی قانونی.....	۱۰۶
ژ) ششمین تصمیم دادگاه؛ تعیین وقت دادرسی و احضار شهود.....	۱۰۶
س) هفتمین تصمیم دادگاه؛ استعلام نظر پزشک معالج.....	۱۰۷
ش) دومین جلسه دادرسی؛ استماع اظهارات شهود و متهم.....	۱۰۷
ص) هشتمین تصمیم دادگاه؛ استعلام مسئولیت کیفری متهم در زمان وقوع جرم.....	۱۰۸
ض) متن استعلام دادگاه از پزشکی قانونی.....	۱۰۸
ط) نظریه چهارم پزشکی قانونی.....	۱۰۹
ظ) نهمین تصمیم دادگاه؛ استعلام وضعیت روانی فعلی متهم و ضرورت اقدامات احتیاطی.....	۱۰۹
ع) نظریه پنجم پزشکی قانونی.....	۱۰۹
غ) دهمین تصمیم دادگاه؛ اعلام ختم دادرسی و صدور رأی.....	۱۰۹
بخش دوم: توجیهات دادگاه در اتخاذ رویکرد درمانی؛ شرایط و محدودیتها.....	۱۱۰
الف) توجیه توسل دادگاه به رویکرد حل مسئله و درمان متهم.....	۱۱۰
ب) تحویل گفتمان؛ شرط اساسی تکمیل و اثربخشی برنامه درمانی دادگاه محور.....	۱۱۲

۱۰ □ عدالت حل مسئله در آراء دادگاه‌های کیفری ایران

- ب-۱) اولین سطح از تحوّل گفتمان: تحوّل قوانین، دستگاه قضایی و قضات ۱۱۲
- ب-۲) دومین سطح از تحوّل گفتمان: عموم افراد جامعه و خصوصاً خانواده طرفین پرونده ۱۱۳
- پ) محدودیت‌های کاربست رویکرد درمان‌مدار در دادگاه‌های کیفری ایران ۱۱۳
- پ-۱) اعزام متهم بیمار به مراجع تشخیص بیماری ۱۱۳
- پ-۲) عدم تناسب فضای درمانی مرجع تشخیص بیماری و تأثیر سوء آن بر متهم بیمار ۱۱۴
- پ-۳) محدودیت‌ها و موانع پیش روی دادگاه در مرحله پذیرش و درمان ۱۱۴
- پ-۴) عدم کارایی مناسب سازمان پزشکی قانونی و لزوم تأسیس «بیمارستان روان پزشکی قانونی» ۱۱۵
- بخش سوم: اسباب موجهه رأی (جهات موضوعی، قانونی و درمانی) ۱۱۶
- الف) مسئولیت کیفری و سلامت یا جنون متهم در زمان وقوع جرم ۱۱۶
- ب) تأثیر مسئولیت نقصان یافته در نوع و میزان مجازات ۱۱۷
- پ) دلایل احراز مجرمیت متهم ۱۱۷
- ت) توجیه مجازات متناسب با وضعیت متهم ۱۱۸
- ث) توجیه تصمیم درمانی مناسب با وضعیت متهم ۱۱۸
- بخش چهارم: نتیجه و منطوق رأی دادگاه ۱۲۰
- الف) احکام محکومیت و برائت ۱۲۰
- ب) قرار تعلیق مراقبتی اجرای مجازات شلاق ۱۲۱
- پ) تصمیم درمانی دادگاه: مراجعه به کلینیک تخصصی روانپزشکی ۱۲۱
- بخش پنجم: تذکرات و ضمانت اجرای رأی ۱۲۲
- الف) تذکرات دادگاه به محکوم علیه ۱۲۲
- ب) تکالیف قاضی محترم اجرای احکام کیفری ۱۲۳
- شرح و تحلیل رأی شماره ۳ ۱۲۴
- رأی شماره ۴: درمان متهم مبتلا به افسردگی و اختلال استرس مزمن ۱۳۰
- بخش اول: شرح جریان پرونده و مقدمه رأی ۱۳۰
- بخش دوم: نتیجه و منطوق رأی دادگاه ۱۳۵

فهرست مطالب □ ۱۱

- شرح و تحلیل رأی شماره ۴..... ۱۳۶
- رأی شماره ۵: درمان طرفین مبتلا به اختلالات شخصیتی، خلقی و افسردگی..... ۱۳۹
- بخش اول: شرح جریان پرونده و مقدمه رأی..... ۱۳۹
- بخش دوم: استدلال حقوقی و قضایی دادگاه (امور موضوعی و جهات حکمی)..... ۱۴۱
- بخش سوم: نتیجه و منطوق رأی دادگاه..... ۱۴۲
- شرح و تحلیل رأی شماره ۵..... ۱۴۳
- فصل دوم: آراء حل مسئله با رویکرد اصلاحی - ترمیمی..... ۱۴۹
- رأی شماره ۶: حل مسئله در اختلافات خانوادگی از طریق تعویق مراقبتی صدور حکم..... ۱۵۰
- شرح و تحلیل رأی شماره ۶..... ۱۵۸
- رأی شماره ۷: تلفیق تدابیر «درمانی» و «تأمینی» در حل مسئله‌ی اعتیاد و حالت خطرناک..... ۱۶۳
- شرح و تحلیل رأی شماره ۷..... ۱۷۱
- رأی شماره ۸: کاربست جنبه ترمیمی رویکرد حل مسئله در جرایم خشونت‌آمیز..... ۱۷۴
- شرح و تحلیل رأی شماره ۸..... ۱۸۲
- رأی شماره ۹: حل مسئله در جرایم و تخلفات رانندگی..... ۱۸۷
- شرح و تحلیل رأی شماره ۹..... ۱۹۰
- رأی شماره ۱۰: حل مسئله از طریق دستورات اصلاحی - عبادی..... ۱۹۳
- شرح و تحلیل رأی شماره ۱۰..... ۱۹۵
- رأی شماره ۱۱: حل مسئله در جرم خانوادگی ترک انفاق..... ۲۰۳
- شرح و تحلیل رأی شماره ۱۱..... ۲۰۶
- رأی شماره ۱۲: کاربست اصل فوریت در اقدامات مسئله‌محور در جرایم خانوادگی..... ۲۰۹
- شرح و تحلیل رأی شماره ۱۲..... ۲۱۱
- رأی شماره ۱۳: اثربخشی عدالت ترمیمی در پرداخت اقساطی خسارات شاکی ضمن قرار تعویق صدور حکم..... ۲۱۳
- شرح و تحلیل رأی شماره ۱۳..... ۲۱۶

۱۲ □ عدالت حل مسئله در آراء دادگاه‌های کیفری ایران

۲۲۱.....	فصل سوم: آراء صادره بر اساس مفهوم عام حل مسئله
۲۲۲.....	رای شماره ۱۴: حل اختلافات مالی مبنای وقوع جرم
۲۲۳.....	شرح و تحلیل رای شماره ۱۴
۲۲۶.....	رای شماره ۱۵: حل اختلاف خانوادگی زیربنای جرم با صدور «قرار اعطای مهلت»
۲۲۸.....	شرح و تحلیل رای شماره ۱۵
۲۳۲.....	رای شماره ۱۶: حل مشکل مالیاتی منشأ طرح شکایت کیفری
۲۳۴.....	شرح و تحلیل رای شماره ۱۶
۲۳۹.....	رای شماره ۱۷: تأثیر حل مشکل زیربنایی در سایر پرونده‌ها
۲۴۰.....	شرح و تحلیل رای شماره ۱۷
۲۴۳.....	فهرست منابع
۲۴۳.....	الف) منابع فارسی
۲۴۴.....	ب) منابع انگلیسی
۲۴۵.....	پ) قوانین، اسناد و مقررات داخلی
۲۴۷.....	ت) اسناد و مقررات بین‌المللی
۲۴۹.....	فهرست نمایه‌ها

فهرست نکات آراء

- نکته ۱. نوآوری در «شیوه رسیدگی» به پرونده کیفری ۶۶
- نکته ۲. نوآوری در «شیوه نگارش» رأی قضایی ۶۷
- نکته ۳. کاربست رویکرد درمان دادگاه‌مدار ۶۸
- نکته ۴. اتخاذ رویکرد مشارکتی در اتخاذ تصمیم و صدور رأی ۶۹
- نکته ۵. توجیه رأی کیفری ۷۰
- نکته ۶. اتخاذ رویکرد حمایتی نسبت به متهم نوجوان ۷۱
- نکته ۷. اتخاذ رویکرد حمایتی نسبت به افراد دچار معلولیت ۷۲
- نکته ۸. ارائه پیشنهادهاى اصلاحی به دستگاه قضایی و قانون‌گذار ۷۳
- نکته ۹. بیان صریح تذکرات، ضمانت‌اجرا و نکات اجرایی رأی ۷۳
- نکته ۱۰. سنجش علمی وضعیت متهم ۷۴
- نکته ۱۱. کاربست نتایج سنجش در فرآیند دادرسی ۷۶
- نکته ۱۲. سایر موضوعات مورد توجه در رأی شماره یک ۷۶
- نکته ۱۳. توجیهات اتخاذ رویکرد درمانی ۹۴
- نکته ۱۴. توجیه اقدامات درمانی درخصوص «شاکى» ۹۴
- نکته ۱۵. لزوم تحوّل گفتمان در باب کارکرد نهاد قضاوت در مقابل شکل‌گرایی افراطی ۹۵
- نکته ۱۶. اصل رضایت متهم به درمان و ایرادات درمان اجباری ۹۶
- نکته ۱۷. محدودیت‌های اتخاذ تصمیمات درمانی در «رأی نهایی» ۹۷
- نکته ۱۸. شناسایی مشکل زیربنایی از طریق بررسی سوابق قضایی ۹۷
- نکته ۱۹. نمونه بارز و عملی کاربست رویکرد درمان دادگاه‌مدار ۱۲۴
- نکته ۲۰. توجیهات اتخاذ رویکرد درمانی درخصوص متهمان مبتلا به اختلالات روانی ۱۲۴
- نکته ۲۱. شرایط و محدودیت‌های اتخاذ رویکرد درمانی ۱۲۴

۱۴ □ عدالت حل مسئله در آراء دادگاه‌های کیفری ایران

- نکته ۲۲. بهره‌گیری از مشارکت خانواده و جامعه محلی..... ۱۲۵
- نکته ۲۳. توجه به یافته‌های «حقوق درمان‌مدار» در فرآیند دادرسی..... ۱۲۶
- نکته ۲۴. ضرورت وجود «دادگاه سلامت روان» و «بیمارستان تخصصی روان‌پزشکی»..... ۱۲۷
- نکته ۲۵. تأثیر مسئولیت نقصان‌یافته متهم مبتلا به اختلال روانی..... ۱۲۷
- نکته ۲۶. لزوم توجه به اصول راهنمای تعیین کیفر..... ۱۲۸
- نکته ۲۷. لزوم توجیه نوع و نحوه اجرای تصمیم درمانی در کنار توجیه مجازات..... ۱۲۸
- نکته ۲۸. جلسه نظارت قضایی..... ۱۳۶
- نکته ۲۹. طولانی‌بودن فرآیند دادرسی درمان‌مدار..... ۱۳۶
- نکته ۳۰. اقدامات حمایتی نسبت به خانواده متهم و بزهدیده..... ۱۳۷
- نکته ۳۱. قصد متهم به فریب دادگاه و عدم تکمیل دوره درمانی..... ۱۴۳
- نکته ۳۲. فقدان ضمانت‌اجراهای تنبیهی و تشویقی مناسب..... ۱۴۴
- نکته ۳۳. توجه به بیماری متهم و وضعیت بزهدیده در تعیین مجازات..... ۱۴۵
- نکته ۳۴. شکست درمان یا عدم حل مسئله..... ۱۴۶
- نکته ۳۵. امکان درج توافقات «حقوقی» یا «خانوادگی» در رأی کیفری..... ۱۵۸
- نکته ۳۶. امکان الزام «شاکی» به انجام برخی دستورات در رأی کیفری..... ۱۵۹
- نکته ۳۷. ضمانت‌اجرای تکالیف «حقوقی» و تعهدات «شاکی»..... ۱۶۰
- نکته ۳۸. تلفیق تدابیر «درمانی» و «تأمینی» در حل مسئله‌ی اعتیاد و حالت خطرناک..... ۱۷۱
- نکته ۳۹. لزوم فردی‌سازی مجازات تکمیلی با وضعیت زندگی متهم..... ۱۷۲
- نکته ۴۰. موانع قانونی کاربست رویکرد حل مسئله در جرایم مهم..... ۱۸۲
- نکته ۴۱. آثار کاربست رویکرد حل مسئله در جرایم خشونت‌آمیز..... ۱۸۳
- نکته ۴۲. راهکارهای رفع موانع استفاده از نتایج رویکرد حل مسئله..... ۱۸۴
- نکته ۴۳. کنترل حالت خطرناک با اقامت اجباری در مکان معین..... ۱۸۵
- نکته ۴۴. حل مسئله در جرایم و تخلفات رانندگی..... ۱۹۰
- نکته ۴۵. تأثیر اسقاط حق تجدیدنظر در افزایش اثربخشی دستورات مسئله‌محور..... ۱۹۱
- نکته ۴۶. معیارهای تناسب مجازات جایگزین حبس با جرم و شخصیت مجرم..... ۱۹۵
- نکته ۴۷. رضایت متهم در اجرای دستورات اصلاحی - عبادی..... ۱۹۷
- نکته ۴۸. توجه کامل دادگاه به قابلیت و نحوه اجرای حکم و دستورات اصلاحی..... ۱۹۸

فهرست نکات آراء □ ۱۵

- نکته ۴۹. شیوه احراز انجام دستورات اصلاحی و نحوه نظارت بر آنها ۱۹۹
- نکته ۵۰. تأثیر عدالت رویه‌ای بر میزان سازگاری متهم با دستورات ۲۰۰
- نکته ۵۱. کاربست رویکرد حل مسئله در «جرایم خانوادگی» ۲۰۶
- نکته ۵۲. لزوم شرکت توأم زوجین در آموزش‌های تخصصی مسئله‌محور ۲۰۷
- نکته ۵۳. ضرورت اقدام فوری و خارج از تشریفات برای حل مسئله ۲۱۱
- نکته ۵۴. کاربست قرار ارجاع به میانجی‌گری جهت حل مسئله ۲۱۲
- نکته ۵۵. الزام به پرداخت اقساطی خسارات غیرقسطی شاکی جهت حل مسئله ۲۱۶
- نکته ۵۶. تأثیر دستور به ترک فعل یا عادات مجرمانه در حل مسئله ۲۱۷
- نکته ۵۷. کاربست رویکرد حل مسئله در اختلافات ناشی از مسکن ۲۲۳
- نکته ۵۸. آموزش شیوه‌های مسئله‌محور حل و فصل اختلاف به طرفین ۲۲۴
- نکته ۵۹. حل اختلافات خانوادگی زیربنای سایر جرایم ۲۲۸
- نکته ۶۰. امکان جبران خسارت‌های مالی در جلسه دادرسی کیفری ۲۲۸
- نکته ۶۱. قابلیت کاربست رویکرد حل مسئله در تمام درجات جرایم تعزیری ۲۲۹
- نکته ۶۲. توجه به اختلاف مالیاتی منشأ طرح شکایت کیفری ۲۳۴
- نکته ۶۳. باز - ارزیابی ارکان تشکیل‌دهنده جرم ۲۳۴
- نکته ۶۴. امکان درج نتایج «مالی» توافقات ترمیمی در رأی کیفری ۲۳۵
- نکته ۶۵. آثار سوء عدم ثبت توافقات ترمیمی ۲۳۶
- نکته ۶۶. تأثیر حل مشکل زیربنایی طرفین بر نتیجه پرونده‌های متعدد ۲۴۰
- نکته ۶۷. امکان مصالحه دیه یا خسارت شاکی در جلسه دادرسی ۲۴۱
- نکته ۶۸. اثر ورود دادگاه به سایر اختلافات خارج از پرونده ۲۴۲

جدول تفصیلی مشخصات آراء

شماره رأی	موضوع اتهام	وضعیت	نتیجه دادرسی
۱	۱. قدرت‌نمایی با قمه، ۲. ایراد جرح عمدی با قمه (جنبه عمومی)	حضور و قابل تجدیدنظر	(۱) محکومیت متهم نوجوان به «خدمات عمومی رایگان» از نوع «امور خدماتی» شامل «کمک به افراد دارای معلولیت و سالمندان در موسسه خیریه کهریزک تهران»؛ (۲) قرار تعلیق مراقبتی اجرای یک سوم از مجازات توأم با دستورات زیر: - الزام به مطالعه کتاب کنترل خشم؛ - الزام به مراجعه به کلینیک تخصصی درمانی و توان‌بخشی نظام مافی؛ - انجام خدمت سربازی.
۲	توهین به شخص عادی	حضور و قابل تجدیدنظر	صدور حکم به برائت؛ عدم موفقیت در درمان شاکی به دلیل عدم همکاری وی.
۳	۱. ایراد ضرب و جرح عمدی، ۲. توهین به شخص عادی	حضور و قابل تجدیدنظر	(۱) محکومیت به ۷۴ ضربه شلاق در خصوص اتهام توهین؛ (۲) قرار تعلیق مراقبتی اجرای مجازات شلاق با دستور درمانی مراجعه به کلینیک تخصصی درمانی و توان‌بخشی نظام مافی جهت ادامه درمان روان‌پزشکی؛ (۳) حکم محکومیت به پرداخت دیات متعلقه؛ (۴) برائت در مورد جنبه عمومی بزه ایراد ضرب و جرح عمدی.
۴	ترک انفاق همسر دائمی	حضور و قابل تجدیدنظر	عدم موفقیت در درمان متهم به دلیل عدم همکاری وی؛ تأیید رأی محکومیت غیابی دو سال حبس تعزیری.
۵	۱. ترک انفاق، ۲. ایراد ضرب و جرح عمدی	حضور و قابل تجدیدنظر	عدم موفقیت در درمان متهم به دلیل عدم همکاری وی؛ (۱) محکومیت به پرداخت دیه؛ (۲) محکومیت به تحمل ۳،۵ سال حبس بابت ایراد ضرب و جرح عمدی و ۱۵ ماه حبس بابت ترک انفاق.

۱۸ □ عدالت حل مسئله در آراء دادگاه‌های کیفری ایران

<p>قرار تعویق مراقبتی صدور حکم توأم با دستورات زیر:</p> <p>الف) الزام متهم به:</p> <p>(۱) شرکت در یک دوره کلاس‌های مشاوره‌ی اخلاق خانواده، آداب همسرداری، یادگیری مهارت‌های اساسی زندگی و کاهش آسیب؛</p> <p>(۲) سعی در جبران خسارات معنوی وارده به شاکیه از طریق مراجعه نزد مقاماتی که مکاتبات کذب با آنها انجام شده و بیان حقیقت و عذرخواهی؛</p> <p>(۳) التیام روابط خانوادگی آسیب‌دیده، از طریق عذرخواهی از والدین شاکیه؛</p> <p>(۴) خرید یا اجاره منزلی متعارف در شهریار یا در شهر اندیشه؛</p> <p>(۵) فراهم‌نمودن موجبات و مقدمات مراسم عروسی و تشکیل زندگی مشترک؛</p> <p>(۶) اعطای وکالت در طلاق به شاکیه به‌صورت مشروط و معلق (وفق توافق)؛</p> <p>ب) تکلیف صرفاً اخلاقی شاکیه به:</p> <p>(۱) شرکت در کلاس‌های مشاوره فوق به همراه متهم؛</p> <p>(۲) جبران و التیام روابط خانوادگی آسیب‌دیده، از طریق عذرخواهی از والدین متهم؛</p> <p>(۳) همکاری و همدلی اخلاقی لازم با متهم جهت رفع کدورت‌ها و فراهم شدن موجبات تشکیل زندگی مشترک؛</p>	<p>قطعاً به لحاظ اسقاط حق تجدیدنظر</p>	<p>نشر اکاذیب و دعوای حقوقی مطالبه ضرر و زیان مادی و معنوی ناشی از جرم</p>	<p>۶</p>
<p>(۱) محکومیت به حبس و شلاق تعزیری به‌عنوان مجازات‌های اصلی جرم؛</p> <p>(۲) محکومیت به انجام خدمات عمومی رایگان به‌عنوان مجازات تکمیلی؛</p> <p>(۳) قرار تعلیق مراقبتی اجرای مجازات توأم با دستورات اصلاحی درمانی زیر:</p> <p>- انجام دوره‌ای آزمایش اعتیاد،</p> <p>- خودداری از معاشرت و ارتباط با سایر شرکای جرم؛</p> <p>- خودداری از نقل مکان به خارج از حوزه قضایی دادگاه در دوره تعلیق.</p>	<p>حضور و قابل تجدیدنظر</p>	<p>جنبه عمومی سرقت تعزیری</p>	<p>۷</p>
<p>(۱) محکومیت به پرداخت دیه؛</p> <p>(۲) محکومیت به حبس؛</p> <p>(۳) اقامت اجباری در محل معین به‌عنوان مجازات تکمیلی؛</p> <p>(۴) قرار موقوفی تعقیب.</p>	<p>حضور و قابل تجدیدنظر</p>	<p>۱. سرقت مقرون به آزار، ۲. ایراد ضرب و جرح عمدی، ۳. ارتباط نامشروع.</p>	<p>۸</p>

جدول تفصیلی مشخصات آرا □ ۱۹

<p>(۱) محکومیت به پرداخت جزای نقدی؛</p> <p>(۲) قرار تعلیق مراقبتی اجرای مجازات و الزام به ثبت نام در یکی از آموزشگاه‌های مجاز رانندگی و اخذ گواهینامه موتورسیکلت؛</p> <p>(۳) دستور رفع توقیف از موتورسیکلت توقیف شده.</p>	<p>قطعاً به لحاظ اسقاط حق تجدیدنظر</p>	<p>رانندگی با موتورسیکلت بدون اخذ پروانه رسمی</p>	<p>۹</p>
<p>مجازات جایگزین حبس از نوع خدمات عمومی رایگان به زائران سیدالشهداء (ع) در موبک دانشگاه تربیت مدرس در عمود ۱۳۹۷ کربلا.</p>	<p>قطعاً به لحاظ اسقاط حق تجدیدنظر</p>	<p>۱. استفاده از گذرنامه دیگری جهت خروج از کشور؛ ۲. معاونت در جرم مزبور</p>	<p>۱۰</p>
<p>قرار تعویق مراقبتی صدور حکم توأم با دستورات زیر:</p> <p>(۱) تهیه منزل با تجهیزات متعارف مورد نیاز و در شأن شاکیه؛ عدم ممانعت برای بازگشت و فراهم نمودن شرایط حضور شاکیه؛</p> <p>(۲) شرکت طرفین در یک دوره سه ماهه کلاس‌های مشاوره خانواده و آداب همسرمداری.</p>	<p>قطعاً به لحاظ اسقاط حق تجدیدنظر</p>	<p>ترک انفاق همسر دائمی</p>	<p>۱۱</p>
<p>صدور قرار ارجاع به میانجی‌گری</p>	<p>قرار قطعاً</p>	<p>ترک انفاق همسر دائمی</p>	<p>۱۲</p>
<p>قرار تعویق مراقبتی صدور حکم توأم با دستورات زیر:</p> <p>(۱) الزام متهم به یافتن شغلی متناسب و متعارف؛</p> <p>(۲) پرداخت سه میلیون ریال در تاریخ پنجم هر ماه و به مدت سه ماه، (مجموعاً نه میلیون ریال) به عنوان خسارات وارده به شاکی؛</p> <p>(۳) خودداری از معاشرت و مراوده با متهمان دیگر پرونده و سایر افراد خلاف کار.</p>	<p>حضور و قابل تجدیدنظر</p>	<p>سرقت یک دستگاه موتورسیکلت</p>	<p>۱۳</p>
<p>حل اختلاف مالی طرفین و صدور قرار موقوفی تعقیب به لحاظ رضایت شاکی</p>	<p>حضور و قابل تجدیدنظر</p>	<p>ممانعت از حق</p>	<p>۱۴</p>
<p>اتخاذ تصمیم به اعطای دو ماه مهلت به متهمان جهت تحویل گذشت شکات و جبران خسارات ناشی از جرم.</p>	<p>تصمیم قطعاً</p>	<p>۱. ایراد ضرب و جرح عمدی، ۲. توهین، ۳. تخریب عمدی، ۴. تهدید.</p>	<p>۱۵</p>
<p>حل مشکل مالیاتی منشأ طرح شکایت کیفری و صدور حکم بر براءت متهمان.</p>	<p>حضور و قابل تجدیدنظر</p>	<p>۱. جعل و استفاده از سند مجعول، ۲. کلاهبرداری.</p>	<p>۱۶</p>
<p>حل تمام اختلافات طرفین و صدور حکم بر براءت</p>	<p>حضور و قابل تجدیدنظر</p>	<p>معامله به قصد فرار از ادای دین</p>	<p>۱۷</p>